ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 1ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-286/02,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunale di Treviso (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Bellio F.lli Srl

και

Prefettura di Treviso,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της αποφάσεως 2000/766/ΕΚ του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2000, περί ορισμένων μέτρων προστασίας σχετικά με τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες και τη χρησιμοποίηση ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των ζώων (ΕΕ L 306, σ. 32), και της αποφάσεως 2001/9/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με τα μέτρα ελέγχου που απαιτούνται για την εφαρμογή της απόφασης 2000/766 (ΕΕ 2001 L 2, σ. 32),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen και N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A.Geelhoed,
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Bellio F.lli Srl, εκπροσωπούμενη από τους F. Capelli και R. Bordignon, avvocati,

— η Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από την P. Palmieri και τον M. Fiorilli, avvocati dello Stato,

— η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον D. J. O'Hagan, επικουρούμενο από την N. Butler, BL,

— το Βασίλειο της Νορβηγίας, εκπροσωπούμενο από τον I. Høyland και την A. Enersen,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την C. Cattabriga και τον V. Di Bucci,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Bellio F.lli Srl, εκπροσωπούμενης από τον F. Capelli, της Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την P. Palmieri, της Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενης από τον D. C. Smyth, BL, του Βασιλείου της Νορβηγίας, εκπροσωπούμενου από την A. Enersen, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον V. Di Bucci, κατά τη συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιανουαρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 26ης Ιουνίου 2002, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Αυγούστου 2002, το Tribunale di Treviso υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα τα οποία αφορούν, μεταξύ άλλων, την ερμηνεία της αποφάσεως 2000/766/ΕΚ του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2000, περί ορισμένων μέτρων προστασίας σχετικά με τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες και τη χρησιμοποίηση ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των ζώων (ΕΕ L 306, σ. 32), και της αποφάσεως 2001/9/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με τα μέτρα ελέγχου που απαιτούνται για την εφαρμογή της απόφασης 2000/766 (ΕΕ 2001, L 2, σ. 32).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Bellio F.lli Srl (στο εξής: Bellio Fratelli) και της Prefettura di Treviso σχετικά με την κατάσχεση μιας παρτίδας ιχθυαλεύρου εισαχθείσας από τη Νορβηγία.

Η εφαρμοστέα ρύθμιση

Οι διατάξεις της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο

3 Το άρθρο 6 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ), προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των μελλοντικών εξελίξεων της νομολογίας, εφόσον οι διατάξεις της παρούσας συμφωνίας είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημες με τους αντίστοιχους κανόνες της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και με τις πράξεις που εγκρίνονται κατ' εφαρμογήν αυτών των δύο Συνθηκών, ερμηνεύονται, κατά τη θέση σε ισχύ και την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που έχουν εκδοθεί πριν από την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας συμφωνίας.»

4 Το άρθρο 13 της ως άνω Συμφωνίας, το οποίο είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο με το άρθρο 30 ΕΚ, έχει ως εξής:

«Οι διατάξεις των άρθρων 11 και 12 δεν αντιτίθενται στις απαγορεύσεις ή στους περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας ηθικής, δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφάλειας, προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή

προφύλαξης των φυτών, προστασίας των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία, ή προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν δύνανται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαίρετης διάκρισης ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.»

5 Το άρθρο 20 της Συμφωνίας ΕΟΧ προβλέπει τα εξής:

«Οι διατάξεις και οι ρυθμίσεις που αφορούν τους ιχθύς και άλλα προϊόντα της θάλασσας περιλαμβάνοντα στο πρωτόκολλο 9.»

6 Το άρθρο 2, παράγραφος 5, του πρωτοκόλλου 9 της Συμφωνίας ΕΟΧ, το οποίο αφορά το εμπόριο ιχθύων και άλλων προϊόντων της θάλασσας, προβλέπει τα εξής:

«Η Κοινότητα δεν εφαρμόζει ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των προϊόντων που περιλαμβάνονται στο προσάρτημα 2. Στα πλαίσια αυτά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 13 της Συμφωνίας.»

7 Ο πίνακας Ι του προσαρτήματος 2 του ιδίου πρωτοκόλλου προβλέπει τα εξής:

Κλάση ΕΣ	Περιγραφή εμπορευμάτων
[...]	[...]
2301	Αλεύρια, σκόνες και συσσωματώματα με μορφή σβόλων, από κρέας, παραπροϊόντα σφαγίων, ψάρια ή καρκινοειδή (μαλακόστρακα) ή άλλα ασπόνδυλα υδρόβια, ακατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου. Ινώδη κατάλοιπα ξιγκιών·
[...]	[...]

A — *Η απόφαση 2000/766/ΕΚ*

8 Η απόφαση 2000/766 εκδόθηκε βάσει της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τους κτηνιατρικούς και ζωοτεχνικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο ορισμένων ζώντων ζώων και προϊόντων με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 224, σ. 29), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 92/118/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 1992 (ΕΕ 1993, L 62, σ. 49, στο εξής: οδηγία 90/425), ιδίως δε βάσει του άρθρου της 10, παράγραφος 4, καθώς και βάσει της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1997, για καθορισμό των αρχών οργάνωσης των κτηνιατρικών ελέγχων των προϊόντων που εισάγονται στην Κοινότητα από τρίτες χώρες (ΕΕ 1998, L 24, σ. 9), ιδίως δε βάσει του άρθρου της 22.

9 Η πρώτη και η δεύτερη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως 2000/766 υπενθυμίζουν ότι «[ο]ι κοινοτικοί κανόνες για τον έλεγχο ορισμένων μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών που χρησιμοποιούνται στις τροφές των

μηρυκαστικών, άρχισαν να ισχύουν τον Ιούλιο του 1994», αλλά και ότι «[έ]χουν σημειωθεί σε ορισμένα κράτη μέλη κρούσματα της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών (ΣΕΒ), σε ζώα που γεννήθηκαν το 1995 και τα επόμενα έτη».

10 Η τρίτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας αποφάσεως υπενθυμίζει επίσης ότι, «[σ]τις 27 και 28 Νοεμβρίου 2000, η Επιστημονική Συντονιστική Επιτροπή διατύπωσε γνώμη, με την οποία συνέστησε να εξεταστεί η προσωρινή απαγόρευση των ζωικών πρωτεϊνών στις ζωοτροφές, όταν δεν μπορεί να αποκλειστεί ο κίνδυνος διασταυρούμενης μόλυνσης των ζωοτροφών των βοοειδών με ζωοτροφές που προορίζονται για άλλα ζώα και περιέχουν ζωικές πρωτεΐνες, που ενδεχομένως έχουν μολυνθεί από τον παράγοντα ΣΕΒ».

11 Η έκτη αιτιολογική σκέψη, πρώτη περίοδος, της αποφάσεως 2000/766 έχει ως εξής:

«Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, ενδείκνυται να απαγορευτεί προσωρινά η χρήση των ζωικών πρωτεϊνών στις ζωοτροφές, ως προληπτικό μέτρο, ενώ εκκρεμεί η πλήρης επαναξιολόγηση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας στα κράτη μέλη. [...]»

12 Το άρθρο 2 της ίδιας αποφάσεως προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη απαγορεύουν τη χρησιμοποίηση μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των ζώων εκτροφής που συντηρούνται, παχύνονται, ή εκτρέφονται για την παραγωγή τροφίμων.

2. Η απαγόρευση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν εφαρμόζεται στη χρησιμοποίηση:

— ιχθυάλευρων στη διατροφή ζώων άλλων από τα μηρυκαστικά, σύμφωνα με τα μέτρα ελέγχου που καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τους κτηνιατρικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς [ΕΕ L 395, σ. 13, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 92/118 (στο εξής: οδηγία 89/662)],

[...]»

13 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2000/766 ορίζει ότι, με εξαίρεση τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη απαγορεύουν τη διάθεση στην αγορά, το εμπόριο, την εισαγωγή από τρίτες χώρες και την εξαγωγή προς τρίτες χώρες μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών που προορίζονται για τη διατροφή εκτρεφόμενων ζώων που συντηρούνται, παχύνονται ή εκτρέφονται για την παραγωγή τροφίμων και ότι τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τέτοιες πρωτεΐνες αποσύρονται από την αγορά, από την αλυσίδα διανομής και από τις αποθήκες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της ως άνω αποφάσεως διευκρινίζει ποιες είναι οι εφαρμοστέες κοινοτικές διατάξεις επί της συλλογής, της μεταφοράς, της μεταποιήσεως, της αποθηκεύσεως και της διαθέσεως των ζωικών αποβλήτων.

Β — *Η απόφαση 2001/9*

14 Η απόφαση 2001/9 της Επιτροπής εκδόθηκε βάσει, πρώτον, της οδηγίας 89/662, και ιδίως του άρθρου της 9, παράγραφος 4, δεύτερον, της οδηγίας 90/425, και ιδίως του άρθρου της 10, παράγραφος 4, καθώς και, τρίτον, της οδηγίας 97/78, και ιδίως του άρθρου της 22.

15 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη επιτρέπουν τη χρησιμοποίηση ιχθυαλεύρων στη διατροφή ζώων άλλων από μηρυκαστικά, μόνον σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο παράρτημα Ι.»

16 Το παράρτημα Ι της ίδιας αποφάσεως προβλέπει τα εξής:

«1. Τα ιχθυάλευρα παράγονται σε μονάδες επεξεργασίας που παράγουν αποκλειστικά ιχθυάλευρα και είναι εγκεκριμένες για τον σκοπό αυτό από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 90/667/ΕΟΚ.

2. Πριν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία στο έδαφος της Κοινότητας, κάθε αποστολή εισαγόμενων ιχθυαλεύρων αναλύεται σύμφωνα με την οδηγία 98/88/ΕΚ της Επιτροπής [,της 13ης Νοεμβρίου 1998, για τον καθορισμό κατευθυντηρίων γραμμών για τη μικροσκοπική ταυτοποίηση και για τον κατ' εκτίμηση προσδιορισμό των συστατικών ζωικής προέλευσης για τον επίσημο έλεγχο των ζωοτροφών (ΕΕ L 318 σ. 45)].

3. Τα ιχθυάλευρα μεταφέρονται άμεσα από τις μονάδες επεξεργασίας στις εγκαταστάσεις παραγωγής ζωοτροφών, με οχήματα που δεν μεταφέρουν ταυτόχρονα άλλες πρώτες ύλες ζωοτροφών. Εάν το όχημα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια για τη μεταφορά άλλων προϊόντων, καθαρίζεται επιμελώς και επιθεωρείται πριν και μετά από τη μεταφορά των ιχθυαλεύρων.

4. Τα ιχθυάλευρα μεταφέρονται άμεσα από το συνοριακό σταθμό ελέγχου στις εγκαταστάσεις παραγωγής ζωοτροφών, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 8 της οδηγίας 97/78/ΕΚ, με οχήματα που δεν μεταφέρουν ταυτόχρονα άλλες πρώτες ύλες ζωοτροφών. Εάν το όχημα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια για τη μεταφορά άλλων προϊόντων, καθαρίζεται επιμελώς και επιθεωρείται πριν και μετά από την μεταφορά των ιχθυαλεύρων.

5. Κατά παρέκκλιση από τα σημεία 3 και 4, μπορεί να επιτραπεί η ενδιάμεση αποθήκευση των ιχθυαλεύρων μόνον εάν πραγματοποιηθεί σε ειδικές εγκαταστάσεις αποθήκευσης που έχουν εγκριθεί για το σκοπό αυτό από την αρμόδια αρχή.

6. Ζωοτροφές που περιέχουν ιχθυάλευρα μπορούν να παράγονται μόνο σε εγκαταστάσεις παραγωγής ζωοτροφών που δεν παράγουν ζωοτροφές για μηρυκαστικά και έχουν εγκριθεί για το σκοπό αυτό από την αρμόδια αρχή.

Κατά παρέκκλιση από τη διάταξη αυτή, η παραγωγή ζωοτροφών για μηρυκαστικά σε εγκαταστάσεις που παράγουν επίσης ζωοτροφές που περιέχουν ιχθυάλευρα για άλλα είδη ζώων μπορεί να επιτραπεί από την αρμόδια αρχή, υπό τον όρο ότι:

— η μεταφορά και αποθήκευση των πρώτων υλών ζωοτροφών που προορίζονται για μηρυκαστικά είναι εντελώς ξεχωριστή από τις πρώτες ύλες ζωοτροφών που απαγορεύεται να χρησιμοποιούνται στη διατροφή μηρυκαστικών, και

— οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης, μεταφοράς, παραγωγής και συσκευασίας των σύνθετων ζωοτροφών που προορίζονται για μηρυκαστικά να είναι εντελώς ξεχωριστές, και

— τα αρχεία που καταγράφουν λεπτομερώς τις αγορές και χρήσεις του όξινου φωσφορικού ασβεστίου από απολιπασμένα οστά και τις πωλήσεις των ζωοτροφών που περιέχουν όξινο φωσφορικό ασβέστιο από απολιπασμένα οστά τίθενται στη διάθεση της αρμόδιας αρχής και

— διεξάγονται έλεγχοι ρουτίνας στις ζωοτροφές που προορίζονται για μηρυκαστικά, για να εξασφαλίζεται ότι δεν είναι παρούσες οι απαγορευμένες μεταποιημένες ζωικές πρωτεΐνες, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 της απόφασης 2000/766/ΕΚ.

7. Η επισήμανση των ζωοτροφών που περιέχουν ιχθυάλευρα αναφέρει σαφώς τη φράση "περιέχει ιχθυάλευρα — Δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διατροφή μηρυκαστικών".

8. Οι μη συσκευασμένες ζωοτροφές που περιέχουν ιχθυάλευρα μεταφέρονται με οχήματα που δεν μεταφέρουν ταυτόχρονα ζωοτροφές για μηρυκαστικά. Εάν το όχημα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια για τη μεταφορά άλλων προϊόντων, καθαρίζεται επιμελώς και επιθεωρείται πριν και μετά από τη μεταφορά των μη συσκευασμένων ζωοτροφών που περιέχουν ιχθυάλευρα.

[...]»

17 Οι οδηγίες 89/662 και 90/425 αποτελούν μέρος της Συμφωνίας ΕΟΧ, όπως προκύπτει από το παράρτημα Ι της εν λόγω συμφωνίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κτηνιατρικά και φυτοϋγειονομικά θέματα», όπως αυτό τροποποιήθηκε με την απόφαση 69/98 της Μικτής Επιτροπής του ΕΟΧ, της 17ης Ιουλίου 1998 (ΕΕ 1999, L 158, σ. 1). Οι αποφάσεις 2000/766 και 2001/9 ενσωματώθηκαν στη Συμφωνία ΕΟΧ με την απόφαση 65/2003 της Μικτής Επιτροπής του ΕΟΧ, της 20ής Ιουνίου 2003, για την τροποποίηση του παραρτήματος Ι (κτηνιατρικά και φυτοϋγειονομικά θέματα) της Συμφωνίας ΕΟΧ (ΕΕ L 257, σ. 1).

Γ — *Η οδηγία 98/34/ΕΚ*

18 Η οδηγία 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1998, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών (ΕΕ L 204, σ. 37), κωδικοποίησε την οδηγία 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983 (ΕΕ L 109, σ. 8). Η ως άνω οδηγία τροποποιήθηκε με την οδηγία 98/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998 (ΕΕ L 217, σ. 18).

19 Τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 83/189 επιβάλλουν στα κράτη μέλη να ανακοινώνουν στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα σχέδια τεχνικών κανόνων που προτίθενται να θεσπίσουν και να μη θεσπίζουν τα εν λόγω σχέδια πριν από την παρέλευση ορισμένης προθεσμίας από την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή παρέλαβε την ανακοίνωση.

20 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 98/34 ορίζει ότι τα άρθρα της 8 και 9 δεν εφαρμόζονται στις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών με τις οποίες αυτά συμμορφώνονται προς τις δεσμευτικές κοινοτικές πράξεις που έχουν ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών.

Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι:

«— τον Ιανουάριο του 2000 η εταιρία Bellio εισήγαγε από τη Νορβηγία μια παρτίδα ιχθυαλεύρου την οποία στη συνέχεια αγόρασε η εταιρία Mangimifico SAPAS Sas di S. Miniato (PI) προκειμένου να το χρησιμοποιήσει στην παρασκευή τροφών για τη διατροφή ζώων εκτός των μηρυκαστικών·

— κατά τη δειγματοληψία που πραγματοποιήθηκε στο ιχθυάλευρο της SAPAS Sas κατά τους επιτόπιους ελέγχους που διεξήγαγαν οι αρμόδιοι υπάλληλοι της Polizia Giudizaria del Servizio di Vigilanza Igienico Sanitaria, διαπιστώθηκε η παρουσία υπολειμμάτων από οστά ζώων μη σαφώς καθορισμένης προελεύσεως, με αποτέλεσμα την κατάσχεση των ποσοτήτων ιχθυαλεύρου που είχε προμηθεύσει η προσφεύγουσα·

— κατόπιν αναλύσεως που πραγματοποιηθήκε για λογαριασμό της εταιρίας Bellio Fratelli ανιχνεύθηκε στο ιχθυάλευρο ποσότητα υπολειμμάτων από οστίτη ιστό θηλαστικού σε ποσοστό κατώτερο του 0,1 %·

— η επανεξέταση της αναλύσεως που πραγματοποιήθηκε στο Istituto Superiore della Sanità στις 27 Σεπτεμβρίου 2001 επιβεβαίωσε την παρουσία υπολειμμάτων οστών·

— η παρουσία υπολειμμάτων από οστίτη ιστό θηλαστικού συνιστά τη βάση της διοικητικής κυρώσεως που επιβλήθηκε στην εταιρία Bellio F.lli Srl βάσει του άρθρου 17, στοιχείο α', και του άρθρου 22, πρώτο και τρίτο εδάφιο, του νόμου 281 της 15ης Φεβρουαρίου 1963 και των μεταγενέστερων τροποποιήσεων και προσθηκών, «για τον λόγο ότι επώλησε μια απλή

ζωοτροφή, εν προκειμένω ιχθυάλευρο, η οποία παρουσιάστηκε και κυκλοφόρησε στο εμπόριο κατά τρόπο που μπορούσε να οδηγήσει τον αγοραστή σε πλάνη ως προς τη σύνθεση, το είδος και τη φύση του εμπορεύματος, από την ανάλυση της οποίας μάλιστα προέκυψε ότι δεν είναι σύμφωνη με τις επεξηγήσεις, ενδείξεις και ορισμούς της επισημάνσεως και του συνοδευτικού του προϊόντος εμπορικού εγγράφου» με διαταγή να κατασχεθούν και να καταστραφούν 36 σάκοι ιχθυαλεύρου, όπως προσδιορίζονται στην έκθεση της υπ' αριθ. 17 κατασχέσεως της 21ης Φεβρουαρίου 2001 και επιβολή διοικητικού προστίμου 18 597,27 ευρώ, υπό την επιφύλαξη οποιουδήποτε συναφούς και/ή συνεπακόλουθου μέτρου, είτε διαδικαστικού είτε οριστικού».

22 Το Tribunale di Treviso, το οποίο επελήφθη της διαφοράς κατόπιν προσφυγής που άσκησε η εταιρία Bellio Fratelli, έκρινε ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η κοινοτική ρύθμιση που διέπει τη χρήση του ιχθυαλεύρου ως συστατικού ζωοτροφών, προκειμένου να εξακριβωθεί αν διαπράχθηκαν παραβάσεις στον τομέα αυτό. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι οι αποφάσεις 2000/766 και 2001/9 ήσαν κρίσιμες εν προκειμένω.

23 Ωστόσο, το Tribunale di Treviso επισήμανε ότι, λαμβανομένου υπόψη του ποσοστού υπολειμμάτων από οστά θηλαστικού που περιέχονται στο ιχθυάλευρο, τούτο μπορούσε να έχει μολυνθεί τυχαίως. Κατά συνέπεια, μπορεί να τύχει εφαρμογής η γενική αρχή που γίνεται δεκτή σε διαφόρους τομείς της κοινοτικής νομοθεσίας, ήτοι η αποδοχή ευλόγου ορίου ανοχής. Αν η εν λόγω αρχή δεν είχε εφαρμογή, τούτο θα ισοδυναμούσε με την επιβολή τηρήσεως τεχνικού προτύπου που έπρεπε να έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, σύμφωνα με την οδηγία 83/189, όπως αυτή κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 98/34.

24 Το Tribunale di Treviso διευκρίνισε ότι, όσον αφορά το ιχθυάλευρο που προέρχεται από τη Νορβηγία, χώρα που ανήκει στον ΕΟΧ, τυγχάνουν εφαρμογής οι κοινοτικές αρχές σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, βάσει των άρθρων 8 έως 16 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

25 Σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ, το Tribunale di Treviso αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως [2000/766] και το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως [2001/9], σε συνδυασμό με τις άλλες κοινοτικές διατάξεις από τις οποίες απορρέουν οι προαναφερθείσες διατάξεις, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, στο ιχθυάλευρο που χρησιμοποιείται για την παρασκευή τροφών για ζώα εκτός των μηρυκαστικών μπορεί να γίνει δεκτή, είτε από νομικής είτε από ουσιαστικής απόψεως, η τυχαία παρουσία ουσιών που δεν έχουν προβλεφθεί ή δεν επιτρέπονται, οπότε αναγνωρίζεται το δικαίωμα της επιχειρήσεως να τηρείται έναντι αυτής εύλογο όριο ανοχής;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να θεωρηθεί ότι, βάσει της αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της προφυλάξεως και λαμβανομένων υπόψη των κοινοτικών διατάξεων που εφαρμόζονται στους τομείς στους οποίους γίνεται λόγος για τυχαίες μολύνσεις γεωργικών προϊόντων διατροφής με ένδειξη των σχετικών ορίων ανοχής, μια τυχαία μόλυνση ίση προς 0,1 % και, εν πάση περιπτώσει, κατώτερη του 0,5 %, η οποία συνίσταται σε υπολείμματα από οστά θηλαστικών που ανιχνεύθηκαν σε ποσότητα ιχθυαλεύρου προοριζομένου για την παρασκευή τροφών για ζώα εκτός των μηρυκαστικών, είναι ικανή να νομιμοποιεί τη λήψη ενός δραστικού μέτρου όπως η ολική καταστροφή του εν λόγω ιχθυαλεύρου;

3) Μπορεί η πλήρης έλλειψη ανοχής όσον αφορά την παρουσία των αναφερθεισών στα προηγούμενα ερωτήματα ουσιών να ισοδυναμεί με τη θέσπιση τεχνικού προτύπου, υπό την έννοια της οδηγίας [83/189], το οποίο έπρεπε να έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή;

4) Πρέπει οι διατάξεις των άρθρων 28 ΕΚ και 30 ΕΚ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, που εφαρμόζονται και στη Νορβηγία βάσει των άρθρων 8 έως 16 της Συμφωνίας [ΕΟΧ], σε συνδυασμό με τις προαναφερθείσες στο ερώτημα 1 διατάξεις της αποφάσεως [2000/766] και της αποφάσεως [2001/9], να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπουν σε κράτος μέλος να επιδεικνύει πλήρη έλλειψη ανοχής σε περίπτωση παρόμοια με αυτή που περιγράφεται στα ως άνω ερωτήματα 1 και 2;»

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

26 Η Ιταλική Δημοκρατία θεωρεί ότι τα ερωτήματα που υπέβαλε το Tribunale di Treviso είναι προδήλως αλυσιτελή για την επίλυση της ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου εκκρεμούσας διαφοράς. Το ως άνω κράτος μέλος επισημαίνει ότι το άρθρο 17, στοιχείο a, του νόμου 281 του 1963 προβλέπει κυρώσεις για τη διανομή προϊόντων «τα οποία είναι ανθυγιεινά, νοθευμένα και ποιότητας αντίθετης με τα συναλλακτικά ήθη, παρουσιάζουν δε κινδύνους για την υγεία των ζώων ή των προσώπων και παρουσιάζονται κατά τρόπο που μπορεί να οδηγήσει τον αγοραστή σε πλάνη». Ωστόσο, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η διαπιστωθείσα παράβαση συνδέεται μάλλον με την εμπορία προϊόντων τα οποία δεν είναι σύμφωνα με τα δηλωθέντα προϊόντα και τα οποία παρουσιάζονται κατά τρόπο που μπορεί να οδηγήσει τον αγοραστή σε πλάνη, παρά με την εμπορία προϊόντων βλαπτικών για την υγεία. Επομένως, η επίλυση των ζητημάτων που εγείρει το Tribunale di Treviso δεν αποτελεί πρόκριμα για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, δεδομένου ότι, ακόμη και στην περίπτωση που δοθούν καταφατικές απαντήσεις στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, η νομιμότητα των επιβληθεισών κυρώσεων θα εδικαιολογείτο επίσης από το γεγονός ότι οι ενδεχόμενοι αγοραστές οδηγήθηκαν σε πλάνη λόγω της εμπορίας, εκ μέρους της εταιρίας Bellio Fratelli, προϊόντων διαφορετικών από τα δηλωθέντα προϊόντα.

27 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, αποκλειστικώς αρμόδια να εκτιμούν, ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε υποθέσεως, αν η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι αναγκαία για να μπορέσουν να εκδώσουν τη δική τους απόφαση και αν τα ερωτήματα που υποβάλλουν στο Δικαστήριο ασκούν επιρροή στην έκβαση της εκκρεμούς

ενώπιόν τους διαφοράς, είναι τα εθνικά δικαστήρια τα οποία έχουν επιληφθεί της διαφοράς και φέρουν την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που θα εκδώσουν. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο οφείλει, κατ' αρχήν, να αποφανθεί (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 38· της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-90/99, Canal Satélite Digital, Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 18, και της 27ης Φεβρουαρίου 2003, C-73/00, Adolf Truley, Συλλογή 2003, σ. I-1931, σκέψη 21, και της 22ας Μαΐου 2003, C-18/01, Korhonen κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-5321, σκέψη 19).

28 Εξάλλου, από την ίδια νομολογία προκύπτει ότι δεν είναι δυνατή η άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει λυσιτελή απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., προπαρατεθείσες αποφάσεις PreussenElektra, σκέψη 39, Canal Satélite Digital, σκέψη 19, Adolf Truley, σκέψη 22, και Korhonen κ.λπ., σκέψη 20).

29 Αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, δεν προκύπτει προδήλως ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα δεν είναι αναγκαία για το εθνικό δικαστήριο, έστω και αν η διαπιστωθείσα παράβαση ήταν η εμπορία προϊόντων τα οποία δεν ήσαν σύμφωνα με τα δηλωθέντα προϊόντα και τα οποία παρουσιάστηκαν κατά τρόπο ώστε να οδηγήσουν τον αγοραστή σε πλάνη. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαθέτει τα αναγκαία πραγματικά και νομικά στοιχεία προκειμένου να δώσει λυσιτελή απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα.

30 Κατά συνέπεια, τα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Tribunale di Treviso πρέπει να κριθούν παραδεκτά.

Επί του εφαρμοστέου δικαίου

31 Όσον αφορά τα ιχθυάλευρα που εισάγονται από τη Νορβηγία, εφαρμοστέο είναι το άρθρο 2, παράγραφος 5, του πρωτοκόλλου 9 της Συμφωνίας ΕΟΧ, σχετικά με το εμπόριο ιχθύων και άλλων προϊόντων της θάλασσας, δεδομένου ότι το Βασίλειο της Νορβηγίας είναι συμβαλλόμενο μέρος της ως άνω Συμφωνίας. Κατά το εν λόγω άρθρο, «[η] Κοινότητα δεν εφαρμόζει ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος» σε τέτοια προϊόντα, εκτός από τις περιπτώσεις που οι ως άνω περιορισμοί ή μέτρα δικαιολογούνται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 13 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Από το τελευταίο άρθρο προκύπτει ότι απαγορεύσεις ή περιορισμοί μπορούν να δικαιολογηθούν από λόγους, μεταξύ άλλων, προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων.

32 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξακριβωθεί αν η κοινοτική ρύθμιση δικαιολογείται από λόγους προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων, κατά την έννοια του ως άνω άρθρου 13 της Συμφωνίας ΕΟΧ, ή αν η εν λόγω ρύθμιση συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος απαγορευόμενο από το άρθρο 2, παράγραφος 5, του πρωτοκόλλου 9 της ανωτέρω συμφωνίας.

33 Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνηστεί ότι η Συμφωνία ΕΟΧ συνήφθη από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακος και Χάλυβος, οι οποίες καλούνται «Κοινότητα» στην ως άνω συμφωνία. Πάντως, το άρθρο 300, παράγραφος 7, ΕΚ ορίζει ότι «οι συμφωνίες που συνάπτονται υπό τους όρους που καθορίζονται στο παρόν άρθρο δεσμεύουν τα όργανα της Κοινότητας και τα κράτη μέλη». Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει πει ότι η υπεροχή των συναπτομένων από την Κοινότητα διεθνών συμφωνιών έναντι των διατάξεων του παραγώγου κοινοτικού δικαίου απαιτεί η ερμηνεία των τελευταίων να συνάδει, στο μέτρο του δυνατού, προς τις εν λόγω συμφωνίες (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, C-61/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1996, σ. I-3989, σκέψη 52).

34 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 6 της Συμφωνίας ΕΟΧ, εφόσον οι διατάξεις της Συμφωνίας είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημες με τους αντίστοιχους κανόνες της Συνθήκης ΕΚ και με τις πράξεις που εγκρίνονται κατ' εφαρμογήν αυτής της Συνθήκης, ερμηνεύονται, κατά τη θέση σε ισχύ και την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Δικαστηρίου, που έχουν εκδοθεί πριν από την ημερομηνία υπογραφής της Συμφωνίας ΕΟΧ. Εξάλλου, τόσο το Δικαστήριο όσο και το Δικαστήριο ΕΖΕΣ έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη να υπάρξει μέριμνα ώστε οι κανόνες της Συμφωνίας ΕΟΧ, οι οποίοι ταυτίζονται κατ' ουσίαν με τους κανόνες της Συνθήκης, να ερμηνεύονται κατά ομοιόμορφο τρόπο (απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, C-452/01, Ospelt και Schlössle Weissenberg Familienstiftung, Συλλογή 2003, σ. I-9743, σκέψη 29· απόφαση του Δικαστηρίου ΕΖΕΣ της 12ης Δεκεμβρίου 2003, E-1/03, EFTA Surveillance Authority/Iceland, που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στο EFTA Court Report, σκέψη 27).

35 Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 4 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 13 της Συμφωνίας ΕΟΧ είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο με το άρθρο 30 ΕΚ.

36 Τα ως άνω στοιχεία πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να δοθούν λυσιτελείς απαντήσεις στο εθνικό δικαστήριο.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τετάρτου ερωτήματος

37 Το πρώτο, το δεύτερο και το τέταρτο ερώτημα πρέπει να εξεταστούν από κοινού. Με τα ερωτήματα αυτά, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν οι κοινοτικές διατάξεις σχετικά με τα ζωικά άλευρα πρέπει να εφαρμόζονται με «μηδενική ανοχή» ή αν το επιτρεπόμενο υπό ορισμένες προϋποθέσεις

ιχθυάλευρο εξακολουθεί να είναι σε θέση να διατίθεται στο εμπόριο ακόμη και όταν περιέχει, σε ασήμαντη αναλογία και, κατά πάσα πιθανότητα, λόγω τυχαίας μολύνσεως, υπολείμματα από οστίτη ιστό θηλαστικού.

Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

38 Η εταιρία Bellio Fratelli υποστηρίζει ότι η κοινοτική ρύθμιση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δέχεται την επίδειξη ορισμένης ανοχής οφειλόμενης σε τυχαία μόλυνση. Συναφώς, η εν λόγω εταιρία επικαλείται τους κανονισμούς σχετικά με τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς (στο εξής: ΓΤΟ), που προβλέπουν ανοχή μολύνσεως σε ποσοστό 1 %, και ειδικότερα τον κανονισμό (ΕΚ) 1139/98 του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 1998, για την υποχρεωτική αναγραφή στοιχείων, επιπλέον των προβλεπόμενων στην οδηγία 79/112/ΕΟΚ (ΕΕ L 159, σ. 4), και τον κανονισμό (ΕΚ) 49/2000 της Επιτροπής, της 10ης Ιανουαρίου 2000, περί τροποποιήσεως του κανονισμού 1139/98 (ΕΕ L 6, σ. 13). Η ανάλυση του ιχθυαλεύρου δεν επαρκεί για να προσδιοριστεί ο επιβλαβής για την υγεία χαρακτήρας του, καθόσον τα υπολείμματα από οστά θηλαστικού θα μπορούσαν να προέρχονται από ζώα «ακίνδυνα», όπως η φάλαινα ή ο ποντικός. Επιπλέον, δεν πρόκειται για τρόφιμα που προορίζονται για ανθρώπους, όπως στην περίπτωση της υποθέσεως Hahn (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2002, C-121/00, Συλλογή 2002, σ. I-9193), αλλά για τρόφιμα που προορίζονται για χοίρους, ως προς τους οποίους ουδέποτε αποδείχθηκε ότι έχουν προσβληθεί από τη ΣΕΒ. Η Bellio Fratelli καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κύρωση της καταστροφής του προϊόντος την οποία προέκρινε η Prefettura di Treviso είναι αντίθετη προς την κοινοτική ρύθμιση και, εν πάση περιπτώσει, δυσανάλογη προς τον σκοπό της προστασίας της δημόσιας υγείας.

39 Η Ιταλική Δημοκρατία, η Ιρλανδία, το Βασίλειο της Νορβηγίας και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι, εφόσον η κοινοτική ρύθμιση είναι εφαρμοστέα ακόμη και επί της κυρώσεως, η εν λόγω ρύθμιση δεν ανέχεται καμία μόλυνση, έστω και τυχαία. Οι ανωτέρω εμμένουν στον επιδιωκόμενο από την απαγόρευση των ζωικών αλεύρων σκοπό της προστασίας της δημόσιας υγείας και, ειδικότερα, στον σκοπό της προλήψεως της διασταυρούμενης, ήτοι τυχαίας, μολύνσεως, στο γεγονός ότι το να επιτρέπεται το ιχθυάλευρο αποτελεί εξαίρεση από την

αρχή της απαγορεύσεως των ζωικών αλεύρων και ότι οι διατάξεις σχετικά με τις προϋποθέσεις παροχής της σχετικής αδείας πρέπει να ερμηνεύονται στενά, και, τέλος, στην απουσία, στο κοινοτικό δίκαιο, μιας σιωπηρής «αρχής της ανοχής». Οι ανωτέρω υπενθυμίζουν το επίπεδο των επιστημονικών γνώσεων σχετικά με τη ΣΕΒ και το συμπέρασμα των εμπειρογνωμόνων ότι η έκθεση σε μια ελάχιστη ποσότητα μολυσμένου προϊόντος είναι δυνατόν να προξενήσει την ασθένεια. Επισύρουν την προσοχή στο γεγονός ότι η ελάχιστη παρουσία υπολειμμάτων από οστά, τα οποία μπορούν να εντοπιστούν μόνο με μικροσκόπιο, δεν παρέχει ένδειξη ως προς την ποσότητα των μαλακών ιστών θηλαστικού που υφίστανται, ενδεχομένως, εντός του προϊόντος. Οι ανωτέρω συνάγουν ότι η κοινοτική ρύθμιση πρέπει να ερμηνευθεί στενά και ότι η καταστροφή του προϊόντος είναι δικαιολογημένη και όχι δυσανάλογη. Εν πάση περιπτώσει, οι διατάξεις του εθνικού δικαίου που επιβάλλουν τη μηδενική ανοχή και προβλέπουν την καταστροφή του προϊόντος είναι σύμφωνες προς το άρθρο 30 ΕΚ και προς τις αντίστοιχες διατάξεις της Συμφωνίας ΕΟΧ. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η εφαρμογή των αποφάσεων 2000/766 και 2001/9 επιτηρείται και ότι οι εν λόγω αποφάσεις έχουν τροποποιηθεί ανά τακτά διαστήματα, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη η εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων. Οι ως άνω αποφάσεις ενσωματώθηκαν στη Συμφωνία ΕΟΧ, πράγμα που αποδεικνύει τη βασιμότητά τους.

Απάντηση του Δικαστηρίου

40 Προκειμένου να ερμηνευθούν οι αποφάσεις 2000/766 και 2001/9, πρέπει να εξεταστεί η διατύπωση, η διάρθρωση, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται και ο σκοπός τους. Τα ανωτέρω στοιχεία μπορούν να συναχθούν κυρίως από τις νομικές βάσεις επί των οποίων θεσπίστηκαν οι εν λόγω αποφάσεις και από τις αιτιολογικές σκέψεις των τελευταίων. Τέλος, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι σχετικές διατάξεις της Συνθήκης.

41 Οι επίμαχες αποφάσεις εκδόθηκαν στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως των μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών (στο εξής: ΜΣΕ). Η υπόθεση εργασίας που γίνεται συνήθως δεκτή από τους επιστήμονες είναι ότι οι εν λόγω ασθένειες, των οποίων η παραλλαγή Creuzfeldt-Jakob προσβάλλει τον άνθρωπο και έχει προξενήσει τον θάνατο πολλών ατόμων, μεταδίδονται

κυρίως διά της στοματικής οδού, ήτοι διά της προσλήψεως τροφής περιέχουσας μολυσματικές πρωτεΐνες (βλ. «Opinion on hypotheses on the origin and the transmission of BSE adopted by the Scientific Steering Committee at its meeting of 29-30 Novembre 2001»). Συγκεκριμένα, η απαγόρευση της χρήσεως των ζωικών αλεύρων για τη διατροφή των μηρυκαστικών απέφερε τα περισσότερα αποτελέσματα στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως των εν λόγω ασθενειών, χωρίς, ωστόσο, αυτές να εξαλειφθούν πλήρως.

42 Στη γνώμη που διατύπωσε η επιστημονική συντονιστική επιτροπή στις 27 και 28 Νοεμβρίου 2000, η οποία μνημονεύεται στην τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως 2000/766, η ως άνω επιτροπή επικαλέστηκε τον κίνδυνο διασταυρούμενης μολύνσεως των ζωοτροφών των βοοειδών με ζωοτροφές που προορίζονται για άλλα ζώα και περιέχουν ζωικές πρωτεΐνες που ενδεχομένως έχουν μολυνθεί από τον παράγοντα ΣΕΒ. Η εν λόγω επιτροπή συνέστησε την προσωρινή απαγόρευση των ζωικών πρωτεϊνών στις ζωοτροφές.

43 Ερωτηθείσα σχετικά με τη δόση του μολυσμένου υλικού που δύναται να προξενήσει τη νόσο, η επιστημονική συντονιστική επιτροπή, κατόπιν δημόσιας διαβουλεύσεως με την επιστημονική κοινότητα, αναγνώρισε, στη γνώμη που διατύπωσε κατά τη συνεδρίαση της 13ης και 14ης Απριλίου 2000, ότι της ήταν αδύνατο να προσδιορίσει με ακρίβεια την ελάχιστη δόση μολυσμένου υλικού που απαιτείται για να προκληθεί η ασθένεια στον άνθρωπο.

44 Οι αποφάσεις 2000/766 και 2001/9 πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα των ως άνω στοιχείων και λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 152 ΕΚ, σύμφωνα με το οποίο, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Κοινότητας, εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

45 Οι δύο αυτές αποφάσεις επιβάλλουν, βεβαίως, εξαιρέσεις από την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, καθόσον περιλαμβάνουν διάφορες απαγορεύσεις σχετικά με τις ζωικές πρωτεΐνες. Ωστόσο, πρέπει να υπομνηστεί ότι οι ως άνω αποφάσεις εκδόθηκαν βάσει των οδηγιών 89/662 και 90/425, των οποίων το κείμενο επαναλαμβάνεται στο παράρτημα Ι της Συμφωνίας ΕΟΧ

που φέρει τον τίτλο «Κτηνιατρικά και φυτοϋγειονομικά θέματα» και οι οποίες αποσκοπούν ακριβώς στο να διασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των γεωργικών προϊόντων στο εσωτερικό του ΕΟΧ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της Κοινότητας, την απόφαση της 5ης Μαΐου 1998, C-180/96, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-2265, σκέψη 63).

46 Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας τον οποίο επιδιώκουν, οι ως άνω αποφάσεις πρέπει να ερμηνευθούν ευρέως, η δε εξαίρεση που προβλέπουν σχετικά με το ιχθυάλευρο πρέπει να ερμηνευθεί στενά.

47 Σε αντίθεση με ό,τι υποστηρίζει η εταιρία Bellio Fratelli, δεν είναι ακριβές ότι οι αποφάσεις δεν περιέχουν καμία διάταξη σχετικά με την τυχαία μόλυνση ενός προϊόντος. Συγκεκριμένα, η τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως 2000/766 αναφέρεται στη γνώμη που διατύπωσε η επιστημονική συντονιστική επιτροπή, στις 27 και 28 Νοεμβρίου 2000, επί του κινδύνου διασταυρούμενης μολύνσεως των ζωοτροφών των βοοειδών. Πάντως, από τις συζητήσεις ενώπιον της επιτροπής προκύπτει ότι αυτή ορίζει τη διασταυρούμενη μόλυνση ως τυχαία μόλυνση, που μπορεί να επέλθει κατά την παραγωγή των πρώτων υλών, κατά τη μεταφορά, κατά την αποθήκευση, κατά την παραγωγή των ζωοτροφών ή κατά τη χρησιμοποίησή τους σε αγροκτήματα που περιλαμβάνουν μικτές εκτροφές, ήτοι εκτροφές μηρυκαστικών και άλλων ζώων [Report and Scientific Opinion on mammalian derived meat and bone meal forming a cross-contaminant of animal feedstuffs adopted by the Scientific Steering Committee at its meeting of 24-25 September 1998, point 2 (Definitions)].

48 Προκειμένου ακριβώς να αποφευχθεί μια τέτοια τυχαία μόλυνση, η απόφαση 2001/9 περιέχει, στο παράρτημα I, ιδιαίτερα αυστηρές διατάξεις σχετικά με τον πλήρη διαχωρισμό των δικτύων παραγωγής, μεταφοράς και αποθηκεύσεως των πρώτων υλών, αλλά και των δικτύων αποθηκεύσεως, μεταφοράς, παραγωγής και συσκευασίας των συνθέτων ζωοτροφών, δεδομένου ότι τα ιχθυάλευρα δεν μπορούν να έλθουν σε επαφή με τις ζωοτροφές για μηρυκαστικά. Το ως άνω παράρτημα περιέχει επίσης διατάξεις σχετικά με τον καθαρισμό και την επιθεώρηση των οχημάτων.

49 Το γεγονός ότι το ιχθυάλευρο προοριζόταν για χοίρους δεν δικαιολογεί διαφορετική ερμηνεία των αποφάσεων 2000/766 και 2001/9. Πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 2000/766 αφορά ακριβώς μια τέτοια περίπτωση, καθόσον η χρησιμοποίηση ιχθυαλεύρου επιτρέπεται μόνο για τη διατροφή ζώων εκτός των μηρυκαστικών. Όπως εξέθεσε η επιστημονική συντονιστική επιτροπή, η διασταυρούμενη μόλυνση βοοειδών που ενδέχεται να προσβληθούν από ΣΕΒ μπορεί να προκύψει σε κάθε στάδιο επεξεργασίας του προϊόντος, ακόμη και αν τα άλευρα όντως χρησιμοποιούνται για τη διατροφή ζώων εκτός των μηρυκαστικών.

50 Ομοίως, η υπόθεση ότι τα υπολείμματα από οστά μπορούν να προέρχονται από άλλα θηλαστικά, εκτός από τα μηρυκαστικά, όπως είναι οι φάλαινες ή οι ποντικοί, δεν επαρκεί για να αποδειχθεί ο απρόσφορος ή δυσανάλογος χαρακτήρας του κοινοτικού μέτρου, λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων κινδύνων και των δυνατοτήτων αναλύσεως των προϊόντων.

51 Εξάλλου, ελάχιστη σημασία έχει το γεγονός ότι το ποσοστό μολύνσεως του προϊόντος είναι χαμηλό. Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το παράρτημα Ι, σημείο 2, της αποφάσεως 2001/9, οι εισαγόμενες παρτίδες ιχθυαλεύρου αναλύονται σύμφωνα με την οδηγία 98/88. Πάντως, οι προβλεπόμενες από την οδηγία μικροσκοπικές εξετάσεις παρέχουν τη δυνατότητα να προσδιοριστεί η παρουσία στοιχείων προερχομένων από θηλαστικά, ιδίως οστών, αλλά δεν παρέχουν τη δυνατότητα καθορισμού της ποσότητας μαλακών ιστών που μπορεί να περιέχει το προϊόν.

52 Επιπλέον, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, η επιστημονική συντονιστική επιτροπή αναγνώρισε ότι της ήταν αδύνατο να προσδιορίσει με ακρίβεια την ελάχιστη δόση μολυσμένου υλικού που απαιτείται για να προκληθεί η ασθένεια ΜΣΕ στον άνθρωπο.

53 Συναφώς, το επιχείρημα που αντλείται από τη σχετική με τους ΓΤΟ ρύθμιση είναι αλυσιτελές και μη πειστικό. Συγκεκριμένα, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι ΓΤΟ διαφέρει εκείνου στο οποίο εντάσσονται οι ΜΣΕ, ασθένειες που έχουν προκαλέσει τον θάνατο πολλών ανθρώπων και έχουν καταστήσει αναγκαία τη σφαγή χιλιάδων ζώων. Εξάλλου, το γεγονός ότι η

σχετική με τους ΓΤΟ ρύθμιση προβλέπει ρητώς ένα όριο de minimis 1 % για την τυχαία παρουσία ΓΤΟ δεν ενισχύει τον ισχυρισμό της Bellio Fratelli ότι κάθε κοινοτική ρύθμιση ανέχεται σιωπηρώς μια τυχαία μόλυνση, εφόσον αυτή δεν υπερβαίνει το 1 %. Συγκεκριμένα, ο ρητός καθορισμός, σε μια κοινοτική ρύθμιση, ενός ανεκτού ορίου τυχαίας μολύνσεως μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η έλλειψη καθορισμού ενός τέτοιου ορίου συνεπάγεται ότι καμία τυχαία μόλυνση δεν γίνεται ανεκτή.

54 Όσον αφορά την καταστροφή των μολυσμένων παρτίδων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι πρόκειται για μέτρο προβλεπόμενο από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2000/766. Συγκεκριμένα, μια μολυσμένη παρτίδα πρέπει να θεωρηθεί ακατάλληλη προς κατανάλωση και, ενδεχομένως, να καταστραφεί, αφού ληφθούν όλες οι αναγκαίες προφυλάξεις για να αποφευχθεί η μόλυνση του περιβάλλοντος. Συναφώς, αρκεί να διαπιστωθεί ότι ο κίνδυνος μολύνσεως του περιβάλλοντος αποτελεί μέρος των κινδύνων που έλαβε υπόψη η επιστημονική συντονιστική επιτροπή στη γνώμη που διατύπωσε στις 27 και 28 Νοεμβρίου 2000 (βλ. σημείο 3 της ως άνω γνώμης).

55 Επομένως, η καταστροφή δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως κύρωση, αλλά ως μέτρο προλήψεως προβλεπόμενο από το κοινοτικό δίκαιο, το οποίο δεν παρέχει, συναφώς, στα κράτη μέλη εξουσία εκτιμήσεως.

56 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 2, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 2000/766 και 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2001/9, σε συνδυασμό με τους άλλους κοινοτικούς κανόνες από τους οποίους απορρέουν οι εν λόγω διατάξεις, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπουν την, έστω και τυχαία, παρουσία άλλων μη επιτρεπομένων ουσιών στο ιχθυάλευρο που χρησιμοποιείται για την παρασκευή τροφών για ζώα εκτός των μηρυκαστικών και ότι δεν παρέχουν στους επιχειρηματίες κανένα όριο ανοχής. Η καταστροφή των μολυσμένων παρτίδων αλεύρων είναι ένα μέτρο προλήψεως που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2000/766.

57 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση των ως άνω διατάξεων με γνώμονα το άρθρο 13 της Συμφωνίας ΕΟΧ, πρέπει να υπομνησθεί ότι, ελλείψει εναρμονίσεως και στο μέτρο που εξακολουθεί η αβεβαιότητα στην επιστημονική έρευνα, εναπόκειται στα συμβαλλόμενα μέρη να αποφασίσουν ποιο είναι το επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας το οποίο προτίθενται να διασφαλίζουν, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις θεμελιώδεις απαιτήσεις του δικαίου του ΕΟΧ και, ιδίως, της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός του ΕΟΧ (απόφαση του Δικαστηρίου ΕΖΕΣ της 5ης Απριλίου 2001, E-3/00, EFTA Surveillance Authority/Norway, EFTA Court Report 2000-2001, σ. 73, σκέψη 25· βλ., συναφώς, όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων στην Κοινότητα, τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1983, 174/82, Sandoz, Συλλογή 1983, σ. 2445, σκέψη 16, της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, C-192/01, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 2003, σ. I-9693, σκέψη 42, και της 5ης Φεβρουαρίου 2004, C-24/00, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2004, σ. I-1277, σκέψη 49).

58 Τούτο σημαίνει ότι μια απόφαση περί διαχειρίσεως του κινδύνου εμπίπτει στην αρμοδιότητα κάθε συμβαλλόμενου μέρους, το οποίο διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως ως προς τον προσδιορισμό του επιπέδου του κινδύνου που θεωρεί κατάλληλο. Υπό τις συνθήκες αυτές, ένα συμβαλλόμενο μέρος δύναται να επικαλεσθεί την αρχή της προφυλάξεως, σύμφωνα με την οποία αρκεί να αποδειχθεί ότι υφίσταται σχετική επιστημονική αβεβαιότητα όσον αφορά τον επίμαχο κίνδυνο. Ωστόσο, η ως άνω εξουσία εκτιμήσεως υπόκειται στον δικαστικό έλεγχο (απόφαση EFTA Surveillance Authority/Norway, προπαρατεθείσα, σκέψη 25).

59 Τα μέτρα που θεσπίζονται από ένα συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να στηρίζονται σε επιστημονικά στοιχεία· τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι ανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, να μην εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις, να ενισχύουν τη διαφάνεια και να παρουσιάζουν συνοχή σε σχέση με παρεμφερή μέτρα που έχουν ήδη θεσπιστεί (απόφαση EFTA Surveillance Authority/Norway, προπαρατεθείσα, σκέψη 26).

60 Έτσι, έστω και αν η ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας αναγνωρίστηκε ως σημαντική μέριμνα, η αρχή της αναλογικότητας πρέπει να τηρείται (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση EFTA Surveillance Authority/Norway, προπαρατεθείσα, σκέψη 27).

61 Εν προκειμένω, τα θεσπισθέντα μέτρα εντάσσονται στο πλαίσιο μιας παρουσιάζουσας συνοχή νομοθεσίας, η οποία αποσκοπεί στην καταπολέμηση των ΜΣΕ. Τα εν λόγω μέτρα θεσπίστηκαν κατόπιν συστάσεως εμπειρογνωμόνων που διέθεταν επαρκή επιστημονικά στοιχεία και εφαρμόζονται αδιακρίτως σε κάθε ιχθυάλευρο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί εντός της Κοινότητας. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων στις σκέψεις 40 έως 56 της παρούσας αποφάσεως, τα ως άνω μέτρα δεν παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας του δικαίου του ΕΟΧ.

62 Επομένως, τα ως άνω μέτρα δικαιολογούνται από την προστασία της υγείας των ανθρώπων και των ζώων κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι, στις 20 Ιουνίου 2003, οι αποφάσεις 2000/766 και 2001/9 ενσωματώθηκαν στη Συμφωνία ΕΟΧ με την απόφαση 65/2003 της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ.

63 Κατά συνέπεια, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί απάντηση με τη διευκρίνιση ότι το άρθρο 13 της Συμφωνίας ΕΟΧ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στις αποφάσεις 2000/766 και 2001/9.

Επί του τρίτου ερωτήματος

64 Από την αιτιολογία της διατάξεως περί παραπομπής προκύπτει ότι το τρίτο ερώτημα υποβλήθηκε για την περίπτωση κατά την οποία η πλήρης έλλειψη ανοχής θα εθεωρείτο ως μέτρο θεσπισθέν από κράτος μέλος. Δεδομένου ότι τούτο δεν ισχύει, καθόσον η ως άνω έλλειψη ανοχής απορρέει από την ίδια την κοινοτική ρύθμιση, παρέλκει η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

65 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική, η Ιρλανδική και η Νορβηγική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 26ης Ιουνίου 2002 το Tribunale di Treviso, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 2000/766/ΕΚ του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2000, περί ορισμένων μέτρων προστασίας σχετικά με τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες και τη χρησιμοποίηση ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των ζώων, και το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2001/9/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με τα μέτρα ελέγχου που απαιτούνται για την εφαρμογή της απόφασης 2000/766, σε συνδυασμό με τους άλλους κοινοτικούς κανόνες από τους οποίους απορρέουν οι εν λόγω διατάξεις, πρέπει να**

ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπουν την, έστω και τυχαία, παρουσία άλλων μη επιτρεπομένων ουσιών στο ιχθυάλευρο που χρησιμοποιείται για την παρασκευή τροφών για ζώα εκτός των μηρυκαστικών και ότι δεν παρέχουν στους επιχειρηματίες κανένα όριο ανοχής. Η καταστροφή των μολυσμένων παρτίδων αλεύρων είναι ένα μέτρο προλήψεως το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2000/766.

2) **Το άρθρο 13 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στις αποφάσεις 2000/766 και 2001/9.**

Rosas Schintgen Colneric

Δημοσιεύθηκε στο Λουξεμβούργο σε δημόσια συνεδρίαση την 1η Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

A. Rosas